

Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (drugi senat)

z dne 13. septembra 2018*

„Predhodno odločanje – Varstvo potrošnikov – Direktiva 93/13/ES – Nepošteni pogoji v potrošniških pogodbah – Direktiva 2008/48/ES – Postopek za izdajo plačilnega naloga na podlagi lastne menice za zavarovanje obveznosti, ki izhajajo iz potrošniške kreditne pogodbe“

V zadevi C-176/17,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki ga je vložilo Sąd Rejonowy w Siemianowicach Śląskich I Wydział Cywilny (občinsko sodišče v kraju Siemianowice Śląskie, 1. oddelek za civilne zadeve, Poljska)) z odločbo z dne 17. februarja 2017, ki je na Sodišče prispela 6. aprila 2017, v postopku

Profi Credit Polska S.A. w Bielsku Białej

proti

Mariuszu Wawrzosku,

SODIŠČE (drugi senat),

v sestavi M. Ilešič, predsednik senata, A. Rosas, sodnik, C. Toader (poročevalka), A. Prechal, sodnici, in E. Jarašiūnas, sodnik,

generalna pravobranilka: J. Kokott,

sodna tajnica: R. Šereš, administratorica,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 1. marca 2018,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

- za poljsko vlado B. Majczyna, B. Czech in S. Żyrek, agenti,
- za Evropsko komisijo A. Cleenewerck de Crayencour, K. Herbout-Borcza, G. Goddin in N. Ruiz García, agenti,

po predstavitvi sklepnih predlogov generalne pravobranilke na obravnavi 26. aprila 2018

izreka naslednjo

* Jezik postopka: poljščina.

Sodbo

- 1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago člena 6(1) in člena 7(1) Direktive Sveta 93/13/EGS z dne 5. aprila 1993 o nedovoljenih pogojih v potrošniških pogodbah (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 15, zvezek 2, str. 288) v povezavi s členom 17(1) in členom 22(1) Direktive 2008/48/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. aprila 2008 o potrošniških kreditnih pogodbah in razveljavitvi Direktive Sveta 87/102/EGS (UL 2008, L 133, str. 66, in popravki v UL 2009, L 207, str. 14, UL 2010, L 199, str. 40, in UL 2011, L 234, str. 46).
- 2 Ta predlog je bil vložen v okviru postopka med družbo Profi Credit Polska in Mariuszem Wawrzoskom v zvezi s predlogom za izdajo plačilnega naloga na podlagi lastne menice, ki jo je ta izdal za plačilo zneska, domnevno dolgovanega na podlagi pogodbe o potrošniškem kreditu, ki mu ga je odobrila ta družba.

Pravni okvir

Pravo Unije

Direktiva 93/13

- 3 V štiriindvajseti uvodni izjavi Direktive 93/13 je navedeno, da „morajo imeti sodišča ali upravni organi držav članic na voljo ustrezna in učinkovita sredstva za preprečevanje nadaljnje uporabe nedovoljenih [nepoštenih] pogojev v potrošniških pogodbah“.
- 4 V skladu s členom 1(1) Direktive 93/13 je namen te direktive približati zakone in druge predpise držav članic o nepoštenih pogojih v pogodbah, sklenjenih med prodajalcem ali ponudnikom in potrošnikom.
- 5 Člen 3(1) te direktive določa:

„Pogodbeni pogoj, o katerem se stranki nista dogovorili posamično, velja za nedovoljenega [nepoštenega], če v nasprotju z zahtevo dobre vere v škodo potrošnika povzroči znatno neravnotežje v pogodbenih pravicah in obveznostih strank.“
- 6 Člen 6(1) navedene direktive določa:

„Države članice določijo, da nedovoljeni [nepošteni] pogoji, uporabljeni v pogodbi, ki jo s potrošnikom sklene prodajalec ali ponudnik, kakor je določeno z nacionalnim pravom, niso zavezujoči za potrošnika in da pogodba še naprej zavezuje obe stranki na podlagi teh pogojev, če je nadaljnji obstoj mogoč brez nedovoljenih [nepoštenih] pogojev.“
- 7 Člen 7(1) te direktive določa:

„Države članice zagotovijo, da v interesu potrošnikov in konkurentov obstajajo ustrezna in učinkovita sredstva za preprečevanje nadaljnje uporabe nedovoljenih [nepoštenih] pogojev v pogodbah, ki jih s potrošniki sklenejo prodajalci ali ponudniki.“

Direktiva 87/102/EGS

- 8 Člen 10 Direktive Sveta 87/102/EGS z dne 22. decembra 1986 o približevanju zakonov in drugih predpisov držav članic v zvezi s potrošniškimi krediti (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 15, zvezek 1, str. 326) je določal:

„Država članica, ki v zvezi s kreditno pogodbo dovoli potrošniku:

- (a) plačevanje z menicami, vključno z zadolžnicami [lastnimi menicami];
 - (b) dajanje jamstva z menicami, vključno z zadolžnicami [lastnimi menicami] in čeki,
- zagotovi, da je potrošnik ustrezno zaščiten, ko uporablja te instrumente v ta namen.“

Direktiva 2008/48

- 9 Kakor je pojasnjeno v členu 1 Direktive 2008/48, je namen te direktive harmonizirati nekatere vidike zakonov in drugih predpisov držav članic v zvezi s pogodbami, ki zajemajo potrošniške kredite.
- 10 V skladu s členom 3(c) te direktive „kreditna pogodba“ pomeni „pogodbo, s katero dajalec kredita odobri ali obljubi, da bo odobril potrošniku kredit v obliki odloga plačila, posojila ali drugega podobnega finančnega dogovora, z izjemo pogodb o trajnem opravljanju storitev ali dobavi blaga enake vrste, kadar potrošnik v času dobave takšnih storitev ali blaga plačuje zanje v obrokih“.
- 11 Člen 17 te direktive, naslovljen „Prenos pravic“, v odstavku 1 določa:

„Če dajalec kredita svoje pravice po kreditni pogodbi prenese na tretjo osebo, je potrošnik zoper prejemnika upravičen uveljavljati ugovore, ki jih ima na voljo zoper prvotnega dajalca kredita, vključno s poravnavo, če je dovoljena v zadevnih državah članicah.“

- 12 Člen 22 te direktive, naslovljen „Usklajevanje [Harmonizacija] in obveznost izvajanja te direktive“, v odstavku 1 določa:

„Če ta direktiva vsebuje usklajene [harmonizirane] določbe, države članice ne smejo ohraniti ali uvesti v svoje nacionalno pravo drugih določb, razen tistih, določenih v tej direktivi.“

- 13 Člen 29 Direktive 2008/48 določa, da se Direktiva 87/102 razveljavi z učinkom od 11. junija 2010.

Poljsko pravo

- 14 Člen 484¹ ustawa – Kodeks postępowania cywilnego (zakonik o civilnem postopku) z dne 17. novembra 1964 (Dz. U. iz leta 1964, št. 4), prečiščena različica s spremembami (v nadaljevanju: kpc), določa:

„[...]“

2. Sodišče odloči po postopku za izdajo plačilnega naloga na podlagi pisne zahteve vlagatelja, podane v začetnem procesnem aktu.

3. Zadeva se obravnava brez naroka [...].“

15 Člen 485(2) tega zakona določa:

„Sodišče izda plačilni nalog tudi proti dolžniku, ki je zavezan na podlagi pravilno izpolnjene menice, če ni dvoma glede pristnosti in vsebine te menice.“

16 Člen 486(1) navedenega zakona določa:

„Če pogoji za izdajo plačilnega naloga niso izpolnjeni, predsednik določi datum za obravnavo, razen če je zadevo mogoče rešiti brez naroka.“

17 Člen 491(1) kpc določa:

„Sodišče v plačilnem nalogu toženi stranki naloži, da plača celotno terjatev skupaj s stroški v dveh tednih od vročitve plačilnega naloga ali v tem roku vloži ugovor.“

18 Člen 492 tega zakona določa:

„1. Plačilni nalog z izdajo postane naslov za zavarovanje, ki je izvršljiv brez potrdila o izvršljivosti. [...]

[...]

3. Plačilni nalog, izdan na podlagi menice [...], je izvršljiv takoj po izteku roka za plačilo terjatve. V primeru ugovora tožene stranke lahko sodišče na njen predlog izvršbo prekine [...].“

19 Člena 493(1) navedenega zakona določa:

„Ugovor se vloži pri sodišču, ki je izdalo plačilni nalog. Tožena stranka mora v ugovoru navesti, ali izpodbija plačilni nalog v celoti ali deloma, očitke, ki jih mora v izogib prekluziji uveljavljati, preden se spusti v obravnavanje glavne stvari, ter dejstva in dokaze. [...].“

20 Člen 385¹ ustawa – Kodeks cywilny (civilni zakonik) z dne 23. aprila 1964 (Dz. U. iz leta 1964, št. 16), prečiščena različica s spremembami, določa:

„1. Določila potrošniške pogodbe, ki niso bila posamično dogovorjena, za potrošnika niso zavezujoča, če se z njimi določajo njegove pravice in obveznosti na način, ki je v nasprotju z dobrimi običaji in s katerim se grobo posega v njegove interese (nedovoljena pogodbeno določila). To ne velja za določila, ki se nanašajo na glavne obveznosti pogodbenih strank, zlasti na ceno ali plačilo, če je njihovo besedilo jasno.

2. Če na podlagi člena 1 pogodbeno določilo potrošnika ne zavezuje, ostane pogodba v preostalem za pogodbeni stranki zavezujoča.

[...]“

21 Člen 101 ustawa prawo wekslowe (zakon o menici) z dne 28. aprila 1936 (Dz. U. iz leta 1936, št. 37), kakor je bil spremenjen, določa:

„Lastna menica vsebuje:

- 1) označbo ‚menica‘ v besedilu listine v jeziku, v katerem je menica sestavljena;
- 2) nepogojno obljubo, da se bo plačala določena vsota denarja;
- 3) navedbo dospelosti;

- 4) navedbo kraja plačila;
- 5) ime tistega, ki mu je treba ali po čigar odredbi je treba plačati;
- 6) navedbo dneva in kraja izdaje menice;
- 7) podpis izdajatelja menice.“

22 Člen 19(4) ustava o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (zakon o stroških postopka v civilnih zadevah) z dne 28. julija 2005 (Dz. U. iz leta 2005, št. 167), določa:

„Tožena stranka mora v primeru ugovora zoper plačilni nalog, ki je izdan po postopku za izdajo plačilnega naloga, nositi tri četrtine stroškov postopka.“

23 Določbe Direktive 2008/48 so bile v poljsko pravo prenesene z ustava o kredycie konsumenckim (zakon o potrošniških kreditih) z dne 12. maja 2011 (Dz. U. iz leta 2014, št. 1497, prečiščeno besedilo), kakor je bil spremenjen. Člen 41 tega zakona določa:

„1. Menica [...] potrošnika, ki je bila izročena dajalcu kredita zaradi izpolnitve ali zavarovanja plačila, ki izhaja iz potrošniške kreditne pogodbe, mora vsebovati klavzulo ‚ne po odredbi‘ ali drug izraz, ki pomeni isto.

2. Če dajalec kredita sprejme menico [...], ki ne vsebuje klavzule ‚ne po odredbi‘, in se ta menica [...] prenese na drugo osebo, je dajalec kredita zavezan povrniti škodo, ki je potrošniku nastala s plačilom menice.

3. Odstavek 2 velja tudi, če sta menica ali ček prešla v posest druge osebe proti volji dajalca kredita.“

Postopek v glavni stvari in vprašanje za predhodno odločanje

24 Profi Credit Polska, družba s sedežem v Bielsko-Biali (Poljska) (v nadaljevanju: finančna institucija ali dajalec kredita), je s tipsko pogodbo z dne 3. decembra 2015 odobrila potrošniški kredit M. Wawrzosku (v nadaljevanju: kreditojemalec). Ta tipska pogodba je vsebovala določilo, ki kreditojemalca zavezuje, da izda lastno menico za zavarovanje terjatev dajalca kredita iz te pogodbe. Vračilo tega kredita je bilo tako zagotovljeno z lastno menico, ki jo je podpisal kreditojemalec, v kateri pa ni bil naveden znesek.

25 Ker kreditojemalec ni izpolnil obveznosti plačila, ga je finančna institucija obvestila, da je bila lastna menica dopolnjena z višino dolgovanega zneska. Ta institucija je pri predložitvenem sodišču vložila predlog, naj se proti kreditojemalcu izda plačilni nalog v znesku 3268,38 poljskih zlotov (PLN) (približno 753 EUR), ki je naveden na lastni menici. Ta finančna institucija je predlogu priložila navedeno pravilno izpolnjeno in podpisano menico ter listino o odstopu od kreditne pogodbe.

26 Predložitveno sodišče pojasnjuje, da čeprav v spisu ne razpolaga z zadevno tipsko pogodbo, je seznanjeno z besedilom pogodbenega določila, na podlagi katerega je kreditojemalec zavezan k izdaji lastne menice kot jamstvo za plačilo. Navaja, da je to pogodbeno določilo identično v vseh kreditnih pogodbah, ki jih sklepa družba Profi Credit Polska, in da naj bi vodilo k temu, da so bili pri njem vloženi številni predlogi za izdajo plačilnega naloga.

- 27 To sodišče navaja, da poljska podjetja za izterjavo svojih terjatev pogosto uporabljajo ta postopek za izdajo plačilnega naloga na podlagi lastne menice. Praksa naj bi bila, da se predlogu za izdajo plačilnega naloga priloži le pravilno izpolnjena lastna menica, ostale listine, ki dokazujejo obstoj obligacijskega razmerja pred njeno izdajo („temeljni pravni posel“), vključno s pogodbo o potrošniškem kreditu, pa ne.
- 28 Predložitveno sodišče poudarja, da postopek za izdajo plačilnega naloga temelji na domnevi, da so bila dejstva, ki utemeljujejo terjatev upnika, v celoti dokazana z listinami, ki so navedene v členu 485 kpc in so priložene predlogu, med katerimi je tudi lastna menica. Zato naj bi pri odločanju o izdaji plačilnega naloga zadostovalo že, da se preveri, ali je bila lastna menica pravilno izdana, v skladu s pogoji iz člena 1 in naslednjih ter člena 101 zakona o menici, kakor je bil spremenjen.
- 29 To sodišče navaja, da na podlagi nacionalne zakonodaje, ki se uporablja, postopek za izdajo plačilnega naloga vključuje dve fazi. V prvi fazi je presoja veljavnosti lastne menice – čeprav jo lahko opravi sodišče po uradni dolžnosti – omejena na preverjanje njene obličnosti, saj je iz člena 485(2) kpc razvidno, da sodišče izda plačilni nalog zoper dolžnika „pravilno izpolnjene menice, če ni dvoma glede [njene] pristnosti in vsebine [...]“. V drugi fazi lahko dolžnik, ki je naveden v menici, če je vložil ugovor zoper plačilni nalog, izpodbija ne samo obveznost iz menice, ampak tudi obstoječi temeljni pravni posel, vključno z – na primer – pogodbo o potrošniškem kreditu.
- 30 Predložitveno sodišče se sprašuje, ali je postopek za izdajo plačilnega naloga, ki se izvede na podlagi lastne menice, v skladu z Direktivo 93/13.
- 31 To sodišče meni, da se obravnavana zadeva razlikuje od zadev, v katerih sta bili izdani sodbi z dne 14. junija 2012, Banco Español de Crédito (C-618/10, EU:C:2012:349), in z dne 18. februarja 2016, Finanmadrid EFC (C-49/14, EU:C:2016:98), v katerih so nacionalna sodišča razpolagala s pogodbenimi dokumenti, ki določajo pravice in obveznosti sopogodbениkov, zaradi česar so lahko zavrnila uporabo nepoštenih pogojev iz teh dokumentov.
- 32 Navedeno sodišče meni, da mora v zadevi, v kateri odloča, sicer preizkusiti pravno razmerje med strankama, vendar pa je ta preizkus omejen na menično pravno razmerje. Navaja, da se v skladu z veljavnim nacionalnim pravom njegov preizkus lahko nanaša le na vsebino menice. Tudi če bi bilo seznanjeno s temeljnim pravnim razmerjem, pa naj zaradi nacionalne zakonodaje ne bi moglo izvajati nadzora nad dokumenti, ki temeljno pravno razmerje dokazujejo. Zato je potrošnik tisti, ki mora vložiti ugovor zoper plačilni nalog, da bi se lahko ugotovila morebitna nepoštenost nekaterih pogojev ali neizpolnjevanje obveznosti glede obveščanja.
- 33 V teh okoliščinah je Sąd Rejonowy w Siemianowicach Śląskich I Wydział Cywilny (občinsko sodišče v kraju Siemianowice Śląskie, 1. oddelek za civilne zadeve, Poljska) prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo to vprašanje:

„Ali je treba določbe Direktive [...] 93/13[...], zlasti njena člena 6(1) in 7(1), ter določbe Direktive 2008/48[...], zlasti njena člena 17(1) in 22(1), razlagati tako, da nasprotujejo temu, da podjetje (dajalec kredita) proti potrošniku (kreditojemalec) uveljavlja terjatev, ki izhaja iz pravilno izpolnjene menice, v postopku za izdajo plačilnega naloga v skladu s členom 485(2) in naslednjimi [zakonika o civilnem postopku] in členom 41 [zakona z dne 12. maja 2011 o potrošniških kreditih], ki določajo, da nacionalno sodišče lahko preizkuša veljavnost obveznosti iz menice samo z vidika upoštevanja obličnostnih zahtev, ki veljajo za menico, ne da bi obravnavalo temeljni pravni posel?“

Vprašanje za predhodno odločanje

- 34 Uvodoma je treba opozoriti, da se člen 17(1) Direktive 2008/48 sicer nanaša na prenos pravic dajalca kredita na tretjo osebo, vendar v okoliščinah iz postopka v glavni stvari ni sporno, da gre pri meničnem upniku in dajalcu kredita za isto pravno osebo.
- 35 Poleg tega, čeprav se je člen 10 Direktive 87/102, ki je bila razveljavljena z Direktivo 2008/48, nanašal na lastne menice, kot je poudarila generalna pravobranilka v točki 34 in naslednjih sklepnih predlogov, pa se določbe Direktive 2008/48 ne sklicujejo več na te instrumente.
- 36 Ker z Direktivo 2008/48 ni bila dosežena harmonizacija na področju uporabe lastne menice kot sredstva za zavarovanje potrošniškega kredita, se tudi člen 22(1) te direktive ne uporablja v okoliščinah, kakršne so te v postopku v glavni stvari.
- 37 Zato bo na vprašanje, ki ga je postavilo predložitveno sodišče, odgovorjeno samo glede na določbe Direktive 93/13.
- 38 Predložitveno sodišče s svojim vprašanjem v bistvu sprašuje, ali je treba člen 6(1) in člen 7(1) Direktive 93/13 razlagati tako, da nasprotujeta nacionalni zakonodaji, kakršna je ta iz postopka v glavni stvari, ki dopušča izdajo plačilnega naloga na podlagi z vidika obličnosti veljavne lastne menice, namenjene zavarovanju terjatve iz potrošniške kreditne pogodbe, kadar sodišče, ki odloča o predlogu za izdajo plačilnega naloga, ni pristojno za preizkus morebitne nepoštenosti pogojev iz te pogodbe.
- 39 Najprej je treba spomniti, da morajo države članice v skladu s členom 6(1) Direktive 93/13 določiti, da nepošteni pogoji, uporabljeni v pogodbi, ki jo s potrošnikom sklene prodajalec ali ponudnik, kakor je določeno z nacionalnim pravom, niso zavezujoči za potrošnika.
- 40 Glede na naravo in pomen javnega interesa, ki ga predstavlja varstvo potrošnikov, ki so v slabšem položaju v primerjavi s prodajalci ali ponudniki, Direktiva 93/13 – kot izhaja iz njenega člena 7(1) v povezavi z njeno štiriindvajseto uvodno izjavo – državam članicam nalaga, da zagotovijo ustrezna in učinkovita sredstva „za preprečevanje nadaljnje uporabe nedovoljenih [nepoštenih] pogojev v pogodbah, ki jih s potrošniki sklenejo prodajalci ali ponudniki“ (sodba z dne 21. decembra 2016, Gutiérrez Naranjo in drugi, C-154/15, C-307/15 in C-308/15, EU:C:2016:980, točka 56 in navedena sodna praksa).
- 41 Nacionalna sodišča so zato dolžna odkloniti vsakršno uporabo nepoštenega pogodbenega pogoja, zato da ta nima zavezujočega učinka za potrošnika, niso pa pooblaščen, da spremenijo njegovo vsebino (sodba z dne 21. decembra 2016, Gutiérrez Naranjo in drugi, C-154/15, C-307/15 in C-308/15, EU:C:2016:980, točka 57 in navedena sodna praksa).
- 42 V zvezi s tem je treba, prvič, poudariti, da čeprav mora nacionalno sodišče v skladu z ustaljeno sodno prakso Sodišča po uradni dolžnosti presoditi nepoštenost pogodbenega pogoja, ki spada na področje uporabe Direktive 93/13, in tako izravnati neravnotežje med potrošnikom in prodajalcem ali ponudnikom, pa je to pogojeno s tem, da razpolaga z vsemi za to potrebnimi pravnimi in dejanskimi elementi (glej v tem smislu sodbi z dne 21. aprila 2016, Radlinger in Radlingerová, C-377/14, EU:C:2016:283, točka 52 in navedena sodna praksa, in z dne 21. decembra 2016, Gutiérrez Naranjo in drugi, C-154/15, C-307/15 in C-308/15, EU:C:2016:980, točka 58).
- 43 Sodišče je v zadevah, v katerih sta bili izdani sodbi z dne 14. junija 2012, Banco Español de Crédito (C-618/10, EU:C:2012:349), in z dne 18. februarja 2016, Finanzmadrid EFC (C-49/14, EU:C:2016:98), ter sklep z dne 21. junija 2016, Aktiv Kapital Portfolio (C-122/14, neobjavljen, EU:C:2016:486), imelo priložnost pojasniti, da to razlogovanje velja tudi – kakor v okoliščinah iz postopka v glavni stvari – za postopek za izdajo plačilnega naloga.

- 44 Tako je učinkovito varstvo pravic, ki jih potrošniku daje ta direktiva, namreč mogoče zagotoviti le, če nacionalni postopkovni sistem v postopku za izdajo plačilnega naloga ali postopku izvršbe plačilnega naloga dovoljuje nadzor morebitne nepoštenosti pogojev v zadevni pogodbi po uradni dolžnosti (glej v tem smislu sodbo z dne 18. februarja 2016, Finanmadrid EFC, C-49/14, EU:C:2016:98, točka 46, in sklep z dne 21. junija 2016, Aktiv Kapital Portfolio, C-122/14, neobjavljen, EU:C:2016:486, točka 30).
- 45 V obravnavanem primeru predložitveno sodišče navaja, da je njegov nadzor v prvi fazi postopka za izdajo plačilnega naloga omejen na samo menično pravno razmerje, in sicer na lastno menico, ne more pa se nanašati na temeljni pravni posel.
- 46 Poleg tega to sodišče navaja, da ne razpolaga z vsemi dejanskimi in pravnimi elementi, ki izhajajo iz zadevne kreditne pogodbe.
- 47 Iz tega sledi, da v okoliščinah, kakršne so te v postopku v glavni stvari, nacionalno sodišče ne more preučiti morebitne nepoštenosti pogodbenega pogoja, če ne razpolaga z vsemi za to potrebnimi dejanskimi in pravnimi elementi.
- 48 Drugič, poljska vlada prav tako v zvezi s prvo fazo postopka trdi, da bi lahko predsednik senata, ki obravnava zadevo, če pogoji za izdajo plačilnega naloga niso izpolnjeni, v skladu s členom 486(1) kpc določil datum za obravnavo, razen če je zadevo vseeno mogoče rešiti brez naroka. Ko je datum obravnave določen, naj bi ustni del postopka potekal v skladu z rednim ali posebnim postopkom, ki se za to uporablja, kar naj bi omogočilo hkratni preizkus menično pravnega razmerja in temeljnega pravnega posla, vključno s potrošniško kreditno pogodbo.
- 49 Vendar kot izhaja iz besedila te določbe, lahko po eni strani predsednik senata, ki obravnava zadevo – z odstopanjem od pravila, da se v skladu s členom 484¹ kpc zadeva obravnava brez naroka – določi datum obravnave le, „[če] pogoji za izdajo plačilnega naloga niso izpolnjeni“.
- 50 Predložitveno sodišče meni, da ta pogoj v zadevi iz postopka v glavni stvari ni izpolnjen.
- 51 Predložitveno sodišče po drugi strani poudarja, da iz člena 485(2) kpc izhaja, da je njegova pristojnost v prvi fazi postopka omejena na preverjanje obličnosti lastne menice. To sodišče pojasnjuje, da je zadevna lastna menica v postopku, v katerem odloča, veljavna.
- 52 V vsakem primeru, čeprav je Sodišče na podlagi člena 267 PDEU pristojno, da iz člena 7 Direktive 93/13 izpelje merila za okvir, ki omogoča, da se po uradni dolžnosti preizkusi spoštovanje obveznosti, ki izhajajo iz te direktive, pa je predložitveno sodišče tisto, ki mora preveriti, ali mu lahko določba, kot je člen 486(1) kpc, odvisno od primera, zagotavlja tak okvir.
- 53 Tretjič, predložitveno sodišče ugotavlja, da se preizkus pravnega razmerja, ki izhaja iz pogodbe o potrošniškem kreditu, izvede samo, če potrošnik zoper plačilni nalog vloži ugovor.
- 54 Ugotoviti je treba, da čeprav se postopek pred predložitvenim sodiščem nanaša le na prvo fazo tega postopka, pa je treba ta postopek, kot je poudarila generalna pravobranilka v točki 28 sklepnih predlogov, obravnavati kot celoto, in sicer da vključuje tako prvo fazo pred vložitvijo ugovora kot drugo fazo po tem.
- 55 Vsak položaj, v katerem se postavi vprašanje, ali neka nacionalna procesna določba vpliva na pravico do učinkovitega pravnega sredstva, je namreč treba – ob upoštevanju položaja te določbe v celotnem postopku ter poteka postopka in njegovih posebnosti – preučiti pred različnimi nacionalnimi organi (glej v tem smislu sodbo z dne 21. aprila 2016, Radlinger in Radlingerová, C-377/14, EU:C:2016:283, točka 50 in navedena sodna praksa).

- 56 Opozoriti je treba, da nacionalno sodišče z uvedbo druge faze postopka, to je kadar potrošnik vloži ugovor zoper plačilni nalog, lahko razpolaga z vsemi dejanskimi in pravnimi elementi, ki so potrebni, da po uradni dolžnosti preizkusi morebitno nepoštenost pogodbenega pogoja, ki spada na področje uporabe Direktive 93/13.
- 57 Čeprav je Sodišče že večkrat, v zvezi z različnimi vidiki in ob upoštevanju zahtev iz člena 6(1) in člena 7(1) Direktive 93/13, navedlo, kako mora nacionalno sodišče zagotavljati varstvo pravic, ki jih imajo potrošniki na podlagi te direktive, pravo Unije načeloma ne harmonizira postopkov, ki se uporabljajo za preučitev domnevne nepoštenosti pogodbenega pogoja, in ti torej spadajo v notranji pravni red držav članic, vendar le če niso manj ugodni od tistih, ki veljajo za podobne položaje v nacionalnem pravu (načelo enakovrednosti), in če se z njimi zagotavlja pravica do učinkovitega pravnega sredstva, kot jo določa člen 47 Listine Evropske unije o temeljnih pravicah (glej v tem smislu sodbo z dne 14. septembra 2017, *The Trustees of the BT Pension Scheme*, C-628/15, EU:C:2017:687, točki 58 in 59 in navedena sodna praksa, in z dne 31. maja 2018, *Sziber*, C-483/16, EU:C:2018:367, točka 35 in navedena sodna praksa).
- 58 Kakor je ugotovila generalna pravobranilka v točki 55 sklepnih predlogov, je treba glede načela enakovrednosti ugotoviti, da Sodišče nima na voljo ničesar, kar bi vzbujalo dvom o skladnosti ureditve iz postopka v glavni stvari s tem načelom.
- 59 Glede pravice do učinkovitega pravnega sredstva je treba navesti, da obveznost iz člena 7(1) Direktive 93/13, da se določijo postopkovna pravila za zagotovitev spoštovanja pravic, ki jih imajo pravni subjekti v skladu z Direktivo 93/13 zoper uporabo nepoštenih pogojev, vključuje zahtevo po pravici do učinkovitega pravnega sredstva, določeno tudi v členu 47 Listine o temeljnih pravicah. Pravica do učinkovitega pravnega sredstva mora biti zagotovljena tako pri določitvi sodišč, pristojnih za odločanje o pravnih sredstvih, ki temeljijo na pravu Unije, kot pri opredelitvi postopkovnih pravil v zvezi s temi pravnimi sredstvi (glej v tem smislu sodbo z dne 31. maja 2018, *Sziber*, C-483/16, EU:C:2018:367, točka 49 in navedena sodna praksa).
- 60 Iz člena 492 in člena 493(1) kpc je razvidno, da ugovor zoper plačilni nalog, ki ga dolžnik vloži pri sodišču, ki je ta plačilni nalog izdalo, temu sodišču omogoča odlog njegove izvršitve.
- 61 Kakor je ugotovila generalna pravobranilka v točki 77 sklepnih predlogov, da bi se ugotovilo, ali je postopek, kakršen je ta v zadevi v glavni stvari, v nasprotju s pravico do učinkovitega pravnega sredstva, mora predložitveno sodišče ugotoviti, kot izhaja iz sodne prakse Sodišča, ali podrobna pravila postopka z ugovorom, ki jih določa nacionalna zakonodaja, ne povzročijo nezanemarljivega tveganja, da zadevni potrošniki ne bodo vložili zahtevanega ugovora (glej v tem smislu sodbe z dne 14. junija 2012, *Banco Español de Crédito*, C-618/10, EU:C:2012:349, točka 54; z dne 14. marca 2013, *Aziz*, C-415/11, EU:C:2013:164, točka 58, in z dne 18. februarja 2016, *Finanmadrid EFC*, C-49/14, EU:C:2016:98, točka 52).
- 62 Ob neobstoju učinkovitega nadzora nad morebitno nepoštenostjo pogodbenih pogojev v zadevni pogodbi ni mogoče zagotoviti spoštovanja pravic, priznanih z Direktivo 93/13 (sodba z dne 7. decembra 2017, *Banco Santander*, C-598/15, EU:C:2017:945, točka 46 in navedena sodna praksa).
- 63 Ustrezna in učinkovita sredstva, ki potrošnikom zagotavljajo pravico do učinkovitega pravnega sredstva, morajo vključevati možnost vložitve tožbe ali ugovora v razumnih procesnih pogojih, tako da za uveljavljanje njihovih pravic niso določeni pogoji, zlasti glede rokov ali stroškov, ki bi omejili izvrševanje pravic, zagotovljenih z Direktivo 93/13 (glej v tem smislu sodbo z dne 21. aprila 2016, *Radlinger in Radlingerová*, C-377/14, EU:C:2016:283, točka 46 in navedena sodna praksa).
- 64 Iz vseh informacij, s katerimi razpolaga Sodišče, izhaja, da čeprav ima tožena stranka v skladu s členom 491 in naslednjimi kpc v prvi fazi postopka pravico do izpodbijanja plačilnega naloga, za izvrševanje te pravice do ugovora veljajo posebno strogi pogoji.

- 65 Po eni strani namreč iz člena 491(1) kpc izhaja, da je rok za vložitev ugovora dva tedna. Poleg tega mora tožena stranka v skladu s členom 493(1) tega zakonika v ugovoru navesti, ali izpodbija plačilni nalog v celoti ali deloma, očitke, ki jih mora uveljavljati, da se izogne prekluziji, ter dejstva in dokaze.
- 66 Kot je poudarila generalna pravobranilka v točki 79 sklepnih predlogov, take postopkovne zahteve v tako kratkem roku povzročijo nezanemarljivo tveganje, da potrošnik ne bo vložil potrebnega pravnega sredstva ali da bo to nedopustno.
- 67 Po drugi strani mora tožena stranka, kot izhaja iz člena 19(4) zakona z dne 28. julija 2005 o stroških postopka v civilnih zadevah, v postopku v glavni stvari nositi tri četrtine stroškov postopka, če vloži ugovor zoper plačilni nalog, tako da mora prodajalec ali ponudnik nositi le četrtino teh stroškov.
- 68 Kot je poudarila generalna pravobranilka v točki 80 sklepnih predlogov, lahko takšni stroški sami po sebi potrošnika odvrnejo od vložitve ugovora. Slednji je še toliko bolj v slabšem položaju, če mora vsekakor plačati trikrat višje stroške kot nasprotna stranka.
- 69 V zvezi s tem pa je treba navesti, da obstaja nezanemarljivo tveganje, da zadevni potrošniki ne bodo vložili zahtevanega ugovora bodisi zaradi posebej kratkega roka, določenega za to, bodisi zato, ker jih lahko stroški sodnega postopka v primerjavi z zneskom izpodbijanega dolga odvrtaajo od obrambe, bodisi zato, ker ne poznajo ali se ne zavedajo svojih pravic, bodisi zaradi omejene vsebine predloga za izdajo plačilnega naloga, ki ga vložijo prodajalci ali ponudniki, torej zaradi nezadostnosti informacij, ki jih imajo na voljo (glej v tem smislu sodbo z dne 18. februarja 2016, Finanmadrid EFC, C-49/14, EU:C:2016:98, točka 52 in navedena sodna praksa, in sklep z dne 21. junija 2016, Aktiv Kapital Portfolio, C-122/14, neobjavljen, EU:C:2016:486, točka 37).
- 70 Iz tega sledi, da postopkovna pravila, kakršna so ta v postopku v glavni stvari, s tem, da zahtevajo, da potrošnik v roku dveh tednov od vročitve plačilnega naloga predloži dejstva in dokaze, na podlagi katerih lahko sodišče izvede to presojo, in ga z načinom izračuna stroškov postopka postavljajo v slabši položaj, pomenijo tako tveganje.
- 71 Glede na zgornje preudarke je treba na zastavljeno vprašanje odgovoriti, da je treba člen 7(1) Direktive 93/13 razlagati tako, da nasprotuje nacionalni zakonodaji, kakršna je ta iz postopka v glavni stvari, ki dopušča izdajo plačilnega naloga na podlagi veljavne lastne menice, namenjene zavarovanju terjatve iz potrošniške kreditne pogodbe, kadar sodišče, ki odloča o predlogu za izdajo plačilnega naloga, ni pristojno za preizkus morebitne nepoštenosti pogojev iz te pogodbe, če na podlagi podrobnih pravil za izvajanje pravice do vložitve ugovora zoper ta plačilni nalog ni mogoče zagotoviti spoštovanja pravic, ki jih ima potrošnik na podlagi te direktive.

Stroški

- 72 Ker je ta postopek za stranki v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški navedenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (drugi senat) razsodilo:

Člen 7(1) Direktive Sveta 93/13/EGS z dne 5. aprila 1993 o nedovoljenih pogojih v potrošniških pogodbah je treba razlagati tako, da nasprotuje nacionalni zakonodaji, kakršna je ta iz postopka v glavni stvari, ki dopušča izdajo plačilnega naloga na podlagi veljavne lastne menice, namenjene zavarovanju terjatve iz potrošniške kreditne pogodbe, kadar sodišče, ki odloča o predlogu za izdajo plačilnega naloga, ni pristojno za preizkus morebitne nepoštenosti pogojev iz te pogodbe, če na podlagi podrobnih pravil za izvajanje pravice do vložitve ugovora zoper ta plačilni nalog ni mogoče zagotoviti spoštovanja pravic, ki jih ima potrošnik na podlagi te direktive.

Podpisi